

I MUSSA

Els meus amics asseguruen que tinc fusta d'escriptor i voldrien que intentés escriure altres coses, a part d'articles. ¿Però es pot ser escriptor sense tenir inventiva? És el meu cas. Soc incapaç d'imaginar una història que no hagi viscut jo, si més no en línies generals.

Ahir, quan abandonava Braila, també em deien:

—Veuràs coses extraordinàries. Mira d'embastar alguna història, un llibret.

Aquests consells em trenquen el cor. Jo no demano sinó poder escriure contes macos, fins i tot una novella, perquè la meva ànima és com una caldera constantment sota pressió. Això no obstant, cada vegada que he provat d'escriure un conte, de la meva ploma no n'ha sortit res de bo. El cervell se m'embussa en el mateix moment que vull començar a esbossar qualsevol historieta. I el desànim em glaça el cor.

De manera que, aquest cop, em proposo simplement d'anotar alguns episodis de la meva vida.

L'ocasió d'avui, 12 de desembre de 1906, és única, fujo del meu país. Me'n vaig a Egipte! Ho trobo increïble. Serà el conte més bonic dels meus somnis.

De petit, a col·legi, m'extasiava davant de les imatges bíbliques que representaven faraons, temples egipcis i palmeres. Aleshores em sabia greu no ser una oreneta per enlairar-me per damunt del Mediterrani, entre el blau del cel i el del mar.

Per això soc rebel a totes les intencions, entre les quals les de la mare, que voldrien fer de mi un tranquil ciutadà de Braila. Déu meu, ¿què hi pot haver de més sinistre que lligar-se pel turmell a l'empedrat d'una pobra població, per més que la banyi el Danubi, però que sempre té el mateix horitzó, on no et passa res que sigui magnífic, on tota la vida es va desgranant poc o molt com en una presó? Quan la terra té tanta riquesa d'aspectes variats i la nostra ànima té tanta avidesa d'esplendors!

El Mediterrani... Em sembla que em desmaiaré, demà al matí, quan els ulls se'm banyin tot d'una en el seu enlluernament infinit.

Ja és quasi mitjanit. Quinze graus sota zero. La brisca és de tempesta i les ràfegues de neu enceguen els pobres mariners que s'ocupen dels preparatius de la sortida.

L'Orient Express acaba d'arribar amb dues hores de retard. El maquinista, segurament empipat, ha frenat amb tanta violència que tots els ferros del comboi han xisclat. Semblava que digués: «Aquí teniu el corral i a mi deixeu-me anar cap a casa amb la dona!»

Una dotzena escassa de fantasmes, completament amagats sota els abrics de pells, han sortit dels compartiments confortables del tren, per ficar-se, cinquanta passos més enllà, a les cabines confortables de la nau. Són homes molt rics que venen de molt lluny, de París, de Londres. Estaven enfurismats pel retard i renegaven contra les estepes del Baragan, on havia anat de poc que haguessin de passar tota la nit i perdessin el nostre paquebot cap a Orient. Sembla que fins i tot han proferit insults en els seus idiomes contra el meu país, cosa que m'és ben igual, però que em diverteix perquè aquests senyors es pensen que ara llevarem l'àncora per deixar-los, demà a les dotze del migdia en punt, a Constantinoble.

Ni de broma. Si l'hivern ferotge és l'enemic dels trens, també ho és dels vaixells moderns, com els nostres, que funcionen amb fuel i que, amb aquest fred terrible, no poden aprovisionar-se per al viatge. El líquid negre s'ha coagulat. Les bombes no poden omplir els dipòsits de la nau.

Ja ho sap tothom, als salons, i tothom es preocupa. Un oficial hi va cada quart d'hora per tranquil·litzar tots

aquests exigents, mentre, a coberta, les ordres retronquen, cada cop més nervioses, i els mariners s'hi afanyen, esverats.

Que trist que és, tot això! Veig els uns als salons suntuosos, còmodament instal·lats i llegint els diaris. Veig els altres, fuetejats per la brisca, amb ulls plorosos, les mans encarcerades com trossos de fusta, anant de bòlit. I em dic que a la vida hi regna una gran injustícia. ¿Qui sap si, dels uns i dels altres, cadascú és al seu lloc? I encara que fos el cas, igualment és trist, perquè els qui lluiten a fora no són pas gossos, sinó homes que pateixen amb el seu cor humà. Sigui qui sigui, intel·ligent o estúpid, la vida d'aquest mariner és massa dura, i no entenc com algú pot mantenir-se insensible davant del seu destí. Aquesta és la pregunta que faig. Aquesta és la que faria, demà, si s'intercanviessin els papers. I en acabat totes les doctrines, tots els dogmes, amb les seves interpretacions confuses, em semblen ben estèrils. Si el cor de l'home és tan dur davant del mal dels altres, tot està perdut. Les teories no ho canviaran. Només duren al món una aparença de justícia, però no la justícia. Només estaven indicades per fer-la regnar entre els homes, acompanyada de compassió, les religions. Però les religions han fet fallida. I els morts no ressusciten.

Baixo tot sovint a escalfar-me al bufet de tercera i torno a pujar per veure si han acabat d'omplir els dipòsits.

Vull presenciar la sortida, vull veure com el vaixell s'allunya, com s'endinsa en les tenebres del mar Negre. Després me n'aniré a dormir.

Ara són les dues de la matinada. Quasi tots els passatgers dormen. Només un romanès de segona classe va amunt i avall pel saló i de tant en tant surt a preguntar al primer mariner que troba:

—¿Acabem o què amb aquest maleït fuel?

Un home li ha respost:

—Això ja no és fuel, senyor, és iogurt! Ve agrumollat.

I la mirada muda de l'home afegia: «¿No està content, senyor? Doncs compti jo!»

Sí, ¿i ell? ¿Ell, que està brut de quitrà, enrampat de fred?

He admirat la resposta, l'actitud ferma d'aquest company. Al seu lloc, jo no hauria sabut ser *tan valent*. Es veu de lluny que l'ànima d'aquests homes està ben forjada. Venen de més lluny que els de París i de Londres.

Ah, com m'agradaria ser poderós i obligar els homes a ser justos!